

Toimintasuunnitelma 2025 ja toimintakertomus 2024

1 Toimintasuunnitelma 2025

Jaostot kokoontuvat vuorotellen käsittelemään hakemuksia.

Lautakunta kokoontuu suuressa kokoonpanossa tarvittaessa käsittelemään jaostosta siirrettyjä hakemuksia. Lautakunta kokoontuu 1-2 kertaa kevät- ja syyskaudella käsitelläkseen ajankohtaisia asioita. Lautakunta pitää myös kehittämisspäivän, joissa käsitellään ajankohtaisia asioita sekä yhtenäistetään jaostojen toimintaa. Linjauksista ja lautakunnan painotuksista tiedotetaan toimijoiden hyvinvointiryhmiä.

Hankelupien käsittely toimii sähköisenä. 3R-menetelmien kehittymistä seurataan ja ohjeistuksia päivitetään tarpeen mukaan. Lautakunnan kokouksissa ja kehittämisspäivillä käydään keskustelua kaikista 3R-keinoista ja pyritään edistämään niiden toteutumista.

Pohdittavana on 3R-seurannan kehittäminen mahdollisesti yhdessä TOKES-työryhmän kanssa, joka kehittää yleisempää 3R-seurantaa.

Hakemusten käsittelyn yhtenäisyyden ylläpitämiseksi jaostoissa käsitellään myös testihakemuksia, kuten syksyllä 2024 sovittiin. Hyöty-haitta-ryhmä suunnittelee toteuttamisen.

ELLA-eläinlääkärit -ryhmä käsittelee tarpeen mukaan eläinlääketieteellisiä asioita. Hakemusten käsittelyssä otetaan huomioon EURL ECVAM:n suositus koskien eläinten käytön vähentämistä vasta-aineiden tuottamisessa.

Linjauksia Hyvät käytännöt -exceeliin: Terminaalianestesiassa tehtävän perfusoinnin yhteydessä on käytettävä kivunlievitystä, kun avataan ruumiinontelo, jos anestesiaan ei sitä liity. Suositeltavaa on antaa eläimille kirurgian jälkeen lisähappea.

Ella-webinaarien järjestämistä jatketaan.

Eläinten merkintämenetelmät (Asetus 1165/2023 Eläimille tehtävät toimenpiteet ja keinollisen lisäämisen menetelmät): linjaus siitä, milloin merkintämenetelmää ei katsota toimenpiteeksi.

2 Toimintakertomus 2024

Jaostot työskentelivät etäyhteyksin sähköisen portaalin avulla.

Kehittämispäivässä 28.5.2024 keskusteltiin Liisa Silvennoisen esityksen pohjalta eettisistä kysymyksistä ja jaostot käsittelivät saman hakemuksen. Jaostot kiinnittivät kaikki keskeisiin asioihin huomiota: toimenpiteet, hyvinvoinnin seuranta, vakavuus, 3R-mahdollisuudet. Kokouksessa 11.11.2024 todettiin, että jatkossa yhtenäisen käsittelyn toteutumista voitaisiin varmistaa käsittelemällä testihakemuksia normaalin jaostotyöskentelyn puitteissa siten, että testihakemukset olisivat eri tutkimusaloita, yksinkertaisempia, ja niihin liittyisi kohdistettuja kysymyksiä. Testihakemusten käsittely ja käsittelyn arviointi toimii myös jäsenten perehdyttämisenä. Hyöty-haittaryhmän tehtäväksi annettiin toteuttamisen suunnittelu.

Hyödyn ja haitan arviointia toteutettiin vuoden aikana arviointilomakkeen avulla. Tärkeää on, että lomakkeen tarkastuksen yhteydessä tälle keskustelulla on (viimeistään) mahdollisuus, jos jaoston jäsenellä on tarvetta pohtia suunnitellusta kokeesta saatavan hyödyn riittävyyttä eläimille aiheutettavaan haittaan nähden. Hyöty-keskustelua voidaan käydä myös laajemmin arvioiden hyödyn toteutumisen mahdollisuutta tai muusta näkökulmasta. Tällaista keskustelua on jaostoissa käyty, mutta sitä ei ole kirjattu lomakkeelle.

ELLA-eläinlääkärit: FELASAn seeprakalojen kivunlievitystä koskeva suositus otettiin ohjeeksi, jota on lähtökohtaisesti noudatettava, mutta josta voi perustellusti poiketa. Hakemuksessa on kerrottava kivun seuranta ja sen lievitys. Suositus julkaistiin Hyvät käytännöt excelissä.

Pohdittiin, onko toistuville verinäytteille määritettävissä ottokertojen enimmäismäärää. Todettiin, että asiaa on arvioitava tapauskohtaisesti, kertojen määrä riippuu tarpeen perustelusta, ottopaikasta, paljonko kerralla otetaan ja millä tavalla näytteet otetaan.

3R-edistäminen: Hakemusten käsittelyssä kiinnitettiin huomiota erityisesti kivunpoiston toteuttamiseen, eläinten yksinpitoon, paaston pituuteen ja ajankohtaan, eläinten totuttamiseen ja lopetuskriteereihin. Lomakkeessa on myös kysymykset eläinkokeettomien menetelmien ja molempien sukupuolien hyödyntämisestä ja tutkimuksen suunnittelusta.

Ehdotettiin kehitettävän 3R-edistämisen seuranta tarkemmaksi ja kommunikointia TOKES-neuvottelukunnan 3R-seurantaryhmän kanssa. Esittelijöille annettiin tehtäväksi pohtia seurannan toteuttamisen tapoja.

Vuoden aikana aloitettiin Ella-webinaarien järjestäminen kuukausittain, aiheina olivat kipututkimukset, hiiren aineenvaihdunnan seuranta, intellicage- ym. kotihäkkiseurannat. Jäsenille tarjottiin mahdollisuutta tutustua koe-eläinyksikköjen toimintaan.

Excel-ohjeistusta päivitettiin mm. tarkentamalla karprofeeni- ja buprenorfiini-kivunlievitystä ja lisäämällä viite OBSERVE guidelines for the refinement of rodent cancer models 2024.

Yksinpidosta IVC-häkissä todettiin, että IVC-häkki rajoittaa aistikontakteja, mutta se ei ole täydellinen eristys ympäristöstä. Täydellistä eristymistä aistikontakteista ei tapahdu.

Eläinten merkintämenetelmät, asetus 1165/2023: Lautakunta asetti työryhmän selvittämään, mitkä merkintämenetelmät ovat vastaavia kuin 3 §:ssä luetellut menetelmät, ainoastaan lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavia, jolloin näiden toteuttamiseksi ei vaadita hankelupaa. Työryhmä (Esa Koskela, Anna Meller, Liisa Silvennoinen, Paula Lidauer, esittelijät) tapasi Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Riistakeskuksen edustajia, jotka käsittelevät luonnonsuojelulain (nisäkkäät, linnut, matelijat, sammakkoeläimet) tai metsästyslain (riistaeläimet) mukaisia lupia poiketa rauhoitussäännöksistä. Lupaharkinnassa otetaan huomioon merkinnästä tai seurannasta eläimille aiheutuvan haitan vaikutukset.

Taulukko 1. Lautakunnan toiminta 2024

Jaosto	Kokouksia	Hanke-hakemuksia	Muutos-hakemuksia	Hakemuksia yhteensä
Laaksonen	8	30	16	46
Meller	8	35	13	48
Ökva	8	30	16	46
Saarinen	8	32	17	49
Yhteensä	24	127	62	189
Lautakunta	2	0	0	0

Hakemus voi olla käsiteltävänä useammassa jaostossa. Hakemuksesta voidaan myös todeta, että lupaa ei tarvita. Lupapäätös hankkeesta voi siirtyä seuraavalla vuodelle. Näistä syistä käsiteltyjen hakemusten määrä ei täsmää annettujen lupien määrään.

Taulukko 2. Myönnettyt hankeluvat ja luvat muutoksille.

Vuosi	Hankeluvat	Muutosluvut lautakunta	Muutosluvut ESAVI
2013	130	74	8
2014	126	58	31
2015	134	68	21
2016	113	63	18
2017	124	59	28
2018	109	68	24
2019	128	65	37
2020	133	54	29
2021	116	58	37
2022	112	65	31
2023	103	46	40
2024	105	60	30

Taulukko 3. Hankkeiden jakautuminen toimenpiteiden korkeimman vakavuusluokan mukaan

Vuosi	Hankkeiden lukumäärä toimenpiteiden korkeimman vakavuusluokan mukaan				Takautuva arviointi määrätty **	
-	Ei toipumista	Lievä	Kohtalainen	Vakava	Vakava	Kohtalainen
2013*	3	22	30	0	0	0
2014	3 (2%)	47 (37%)	60 (48%)	16 (13%)	16	1
2015	6 (4%)	33 (25%)	75 (56%)	20 (15%)	20	1
2016	8 (7%)	40 (35%)	55 (49%)	10 (9%)	10	2
2017	1 (1%)	46 (37%)	68 (55%)	9 (9%)	9	0
2018	4 (4%)	24 (22%)	72 (65%)	10 (9%)	10	1
2019	3 (2%)	41 (32%)	77 (60%)	7 (5%)	7	1
2020	6 (4%)	42 (32%)	74 (56%)	11 (8%)	11	1
2021	4 (3%)	30 (26%)	76 (66%)	6 (5%)	6	3
2022	2 (2%)	34 (30%)	65 (58%)	11 (10%)	7	1
2023	3 (3%)	32 (31%)	60 (58%)	8 (8%)	8	0
2024	3 (3%)	18 (17%)	80 (76%)	4 (4%)	2	0

*2013 uuden lainsäädännön mukaisesti myönnetyt luvat 1.8.2013 alkaen, jolloin vakavuuden luokittelu aloitettiin - lupia yhteensä 55 kappaletta. **ESAVIn takautuvat arvioinnit: 2017 5, 2018 16, 2019 15, 2020 14, 2021 3, 2022 10, 2023 12, 2024 6.